

ВЛАДИМИР КОЛЕВ
ФАЯНИ

chitanka.info

... Сънуваше сън, който би трябвало да е страшен, даже кошмарен. Концлагер, хора в сиви военни униформи издевателстват над други хора, също в сиви униформи, но раирани. Сюжетът не бе от приятните, още повече, че в съня бе облечена в раирани дрехи. Но тя знаеше — не — вътрешно бе убедена, че ще оживее, независимо от немислимата жестокост на обстановката и постановката.

Сънят течеше на фона на едва доловима музика. „Немислима жестокост, но върху подложка от вълнуващи, сюжетно свършени интерпретации“ — помисли си тя.

Има ли мислима жестокост? — Да, има! Когато безразличен лъв изяжда прелестна млада газела. Но там има биологична програма, обслужваща хранителна верига. От хилядолетия безразлични лъвовете ядат прелестни млади газели. От това животът като цяло не се променя. Немислимата жестокост е при хората. Тя често е свързана с парадокс — посредствени, но активни личности и глутници от личности съкращават дните или направо унищожават живота на стойностни хора, които са лишени от агресивност.

И това се случва от хилядолетия. Лъвовете не изменят на природата си и не стават по-агресивни, за разлика от хората.

Странно е да стоиш на вечерна проверка и да знаеш, че някой ще бъде убит ей така, за удоволствие на тия, носещите оръжие. И да ти е така спокойно само защото се досещаш, че този, убитият, няма да бъдеш ти. Да се вслушваш в едва доловимата вътрешна мелодия все едно, че нищо особено не става.

Тази вечер на сцената се бе появило ново действащо лице. Офицер. И то хубав. Стегната мъжка фигура над среден ръст. Омразната униформа стоеше направо добре на тази фигура. Нормално. Униформите стоят добре на стегнатите мъжки фигури. Може би затова мъжете имат слабост към професии, свързани с униформи. А жените харесват мъжете в униформа.

Офицерът бе... Морис. Как ли ще реагира като я види? Искаше й се да извика, но си замълча. Пред другите, подчинен на някакъв зъл закон, той може би нямаше да направи това, което би му се искало.

Морис се разхождаше бавно пред замръзналите от страх и студ жалки хора. Разхождаше се и мълчеше. И това мълчание тежеше много повече от крясъците на фелдфебела. Разхождаше се бавно, уверено. Времето му принадлежеше. Животът на всеки един от тези хора —

също. Внезапно се протегна към втората редица и без усилие измъкна за реверите съседа на Фаяни, бивш банков чиновник. Измъкна го мълчаливо, извади без да бърза пистолета и така, държейки нещастника за реверите, изстреля три патрона в корема му. И го пусна. Изчака спокойно, докато живота изтече с конвулсии от обезсиленото тяло и даде знак с леко кимване. Трима концлагеристи от обслужващата група бързо изнесоха тялото на бившия чиновник. Вероятно към крематориума.

А Фаяни бе спокойна. Знаеше, че ръката на Морис не може да избере реверите на нейната протъркана униформа. Топлата, позната ръка на Морис. Мъжът в униформа имаше разтапящо нежни ръце. В прегръдката на тези ръце всяка жена би изтръпнала. При мисълта за тази прегръдка мелодията зазвуча по-слабо, но още по-вълнуващо. Фаяни отново се опита да я определи, но не успя.

Все така бавно, Морис отиде към глутницата във военни униформи и тихо каза нещо. Фелдфебел Хепке, с глас на козел, проблея заповед. Презрените вече можеха да се прибират в бараките.

Защо презрени? — Ами защото носят тази, раираната униформа. А не онази, военната. Иначе и двете униформи са сиви. Все пак има признак, който уеднаквява всички хора. Сивотата.

Фелдфебел Хепке бе глупак, но даже и той знаеше, че би могъл да бъде не в сивата военна униформа, а в другата сивота, на райета. И това го правеше подчертано враждебен към тези, в раираните униформи. Даже глупакът умее да цени шанса си. Макар че, Хепке едва ли мислеше така. Той просто бе доволен от себе си — че се е включил в отбора на победителите.

Според постановката на съня, това се случваше вероятно през ноември. Вятърът бе влажен, но Фаяни не чувстваше неприятен, студен бодеж. Вървеше бавно към бараката, защото знаеше, че няма да ѝ се наложи да влезе в нея. И се опитваше да усили звука на вътрешната мелодия. Засега не се получаваше. Зад гърба си чу припрените стъпки на Хепке. Той я настигна, улови я за ръката и я повлече след себе си. В движение проблея заканително:

— И да не ми се дърпаш и съпротивляваш!

В положението, в което се намираще, Фаяни не можеше нито да се дърпа, нито да се съпротивлява. Такава постъпка би била лишена от елементарен смисъл.

Газелите винаги опитват да се измъкнат от лапите на лъва. Понякога успяват, понякога — не. Тук шансът за измъкване бе нулев.

Влязоха в полутъмен коридор и Хепке я избута пред себе си. Даде поредното безсмислено нареждане:

— Внимавай къде вървиш и си отваряй очите!

Ако човек се движи в тъмнина, той по инстинкт си отваря очите и без да му нареждат. Но Хепке не можеше да се лиши от възможността за поредна демонстрация на власт. Пред някаква врата я спря, мина пред нея, влезе и стегнато козирува. После се обърна кръгом и я набута в стаята.

— Здравей Фаяни. Радвам се да те видя.

Гласът на Морис бе мек и равен. Подаде ѝ ръка, после я притегли към себе си и я прегърна. Прегръдката бе топла, приятна, спокойна. Така се прегръщат разбиращи се съпрузи след тридневна раздяла.

— Трябва ли да кажа, че също се радвам да те видя? — Фаяни се отпусна на фотьойла, без да иска разрешение за това от господин офицера. Това бе немислимо според постановките на лагерния правилник. За какво се пишат правилниците? Ами... за да бъдат спазвани от зависимите. И за да служат за поводи за лениви, иронични коментари от другите. Тези, които раздават правосъдие както им дойде. Тези, за които не важат никакви правилници.

По своя си, бавен маниер, Морис ѝ поднесе табакерата. Онази, сребърната, с ръчно изработените орнаменти. Фаяни я побутна обратно.

— Благодаря за кавалерския жест, но аз просто съм гладна. Хронично гладна. А и не съм пушила откакто съм тук. Ако запаля цигара, при първото дръпване ще се свлека на пода. Като парцал! — Произнесе последните думи подчертано. Тук нещата стоят така и няма защо да се правим, че не ги виждаме!

Морис мълчаливо кимна. Да, така е. Продължи да мълчи. Би могъл да зададе разни въпроси: „Как попадна тук?“ или нещо подобно. Но той мълчеше. Понякога нормалният ритъм на живот на хората така се разбърква, че част от тях попадат в позицията на виновни. Друга част стават привилегировани. Привилегированите имат възможност да наказват виновните. Има и трета категория. На тия, зад кулисите. Невидимите. Именно те създават постановката на виновни и правораздаващи. Невидимите дърпат конците.

Предвидимо е. След време тия, от породата на Хепке, ще загубят позиция. И ще се окажат в положение да обясняват защо са издевателствали над банкови чиновници, работници, фермери. Ще дават объркани обяснения, позовавайки се на нарежданията на шефовете си. Светът е устроен така, че над всеки човек има шефове. Хепкевци ще плачат, ще се тръшкат и ще обясняват колко са съчувствали на жертвите си. Ще се опитват да докажат, че садизмът им е неприсъщ, припомняйки на съдиите трогателната история за доброто бяло зайче. Резултатът? — Част от хепкевците ще бъдат разстреляни. За назидание! Другите ще изкарат по някоя година в затвор, където подчертано ще се спазват правата на личността. Даже, ако тази личност е бивш убиец.

Целият фарс със съд и присъди се разиграва като забавен театър — радост за тези, зад кулисите. Те се усмихват иронично и на смъртта на банковия чиновник и на бъдещата смърт на фелдфебел Хепке.

При такива промени в ритъма, често е въпрос на шанс дали ще попаднеш в групата на хората в раирани униформи, или в другата — в плътносивите дрехи от по-хубав плат. Фаяни имаше смътен спомен, че неприятностите й започнаха с някакъв документ, изпратен в препоръчано писмо, което даже не бе получила лично. Лишеното от показна смелост несъгласие с нечие искане или нечия истина я докараха всред групата на губещите грешници.

Когато предстои разделянето на света на две, тия зад кулисите първо изтласкват над всички лидер с немислимо големи права и възможности. След това той провъзгласява някаква свещена идея — нещо като освобождаването на Гроба Господен. После обявява Кръстоносен поход и насъбира пълнежа от хепкевци. Хепкевците са лесни. Обещава им се това, което нямат. Повече пари. Власт. Гарантирано самочувствие, че принадлежат към категорията на послушните праведници.

След това към тях се присъединяват хората от групата на Морис. Обикновено след колебание, което в последния момент преди свещения акт на присъединяването задължително бива забравено. Пак така задължително морисовци обясняват, че всъщност винаги са носели в сърцето си свещената идея, към която се присъединяват, макар и със закъснение. Хепкевци стигат в мисленето си до фелдфебелската мъдрост на подчинението. Над тях трябва да застанат

морисовци, които да ги управляват. По програма, спусната им от тия, зад кулисите.

Ако не приемеш да бъдеш Морис или Хепке, сменяш униформата!

В личния си живот на бакалин или дребен чиновник, Хепке може би не е бил лош човек. Може би е изтривал и срамежлива мъжка сълза, когато е гледал разтърсваща душата театрална постановка.

А Морис?... Добродушен, малко флегматичен, интелигентен заядливец. Анализатор, който умее да намери ироничен дефект във всяка насрещна постановка. Човек, стоящ над нивото на посредствените обяснения, които се дават за подхранване на хепкевци.

Истинската победа не може да принадлежи нито на хората от групата на Хепке, нито на ироничните заядливици-аналитици от кръга на Морис. Истинската победа принадлежи само на тия зад кулисите. Когато подредят нещата така, че хората от кръга на Морис загърбват същността си и направят сплав с хепкевците.

Затова Морис не задаваше никакви въпроси на Фаяни. Всъщност, нямаше нищо неясно.

Мълчаливо ѝ поднесе табла с вкусотии, каквито Фаяни не бе виждала отдавна. Тя се опита да се удържи, но не успя. Преглътна. Морис се усмихна тъжно и ѝ напомни:

— Не яж много наведнъж. Знаеш какво ще ти се случи...

Да, Фаяни много добре знаеше какво би ѝ се случило. Жестоки гърчове и грозна смърт. Стомахът ѝ бе отвикнал да работи за това изтормозено тяло.

Месеците глад отнемат всяка гордост от човека. Той става животно, което мечтае само да яде. Спейки или дремейки, сънува само един сън — как яде, яде, яде...

Гордостта върви след хляба — проста истина.

Фаяни започна да се храни. Макар че ѝ костваше усилие, ядеше бавно, наслаждавайки се на всяка хапка. Глътката вино приятно преряза корема ѝ. Това блаженство може да бъде разбрано истински само от гладувалия векове. Ето, така човек може да придобие усещането, че е живял стотици години — след като с месеци е гладувал.

Не се разсърди на Морис, когато той внимателно, но настойчиво измъкна таблата. Прие като нещо естествено, че я постави в скута си и

започна бавно да разресва с пръсти косата ѝ. Някога така я галеше баща ѝ. Преди няколкостотин години. Изпитваше болезнена нужда да бъде галена, да усеща добрата, топла ръка на Морис... И да слуша едва доловимата вътрешна музика.

После топлата и добра ръка започна да мачка леко мускулите около гръбнака. Тялото ѝ постепенно започна да губи тегло и плътност, разтопи се. „Като бучка масло в топла вода съм“ бе последната ѝ мисъл преди да се отдаде на насищането на следващия глад — за човешка ласка. Морис бе това, което трябваше да бъде — добър, силен, източник на тръпка, а после — на отпускащо спокойствие. Не усети границата, почувства, че затъва в съня. Изтръпнала, най-после доволна от безразличния свят.

Ръката на Морис, нежна и топла, я галеше по бузата:

— Хайде мила, ставай! Време е...

Вече се бе облякъл. Бе в сивия си, малко демодиран двуредов костюм. Леко напълнял, но все още строен млад мъж. Ценен специалист в голяма банка с прилична заплата. Добродушен заядливец, който обича да си стои в къщи пред телевизора и да подлага на обстойни анализи всичко, което става по света. Академик, симпатичен на всички, с мека и добра душа.

Когато чувстваше присъствието му край себе си, Фаяни не изпитваше страх. Дори ако е сънувала, че се намира в концлагер. Морис умееше да излъчва спокойствие даже когато светът край него се гърчи. Но тази сутрин усети, че нещата все пак са се променили. Сън е, фантазия някаква, но...

Едва доловимата мелодия най-после се усили. Вивалди. Годишните времена. Пролет. Буря.

Изпрати го до вратата, целунаха се. Той ѝ каза нещо хубаво на ухото — че така, в полупрозрачната нощница го изкушава да се върне в леглото. Тя го шляпна по врата и го избута през вратата. Затвори я.

Облече домашната си рокля на яркочервени цветове и включи кафеарката. Тъкмо се разнесе приятният аромат, входния звънец ѝ изпрати весел акорд. Този мил заплес сигурно пак бе забравил нещо.

Надникна през шпионката. Срещу нея стоеше не милият заплес, а вечно усмихнатият, сладък портиер.

— Добро утро госпожо! Позволих си да се разпиша при получаването на едно препоръчано писмо за вас. Не исках да ви безпокоят толкова рано...

Портиерът се старееше да изглежда ужасно мил за живеещите в сградата. Особено за жените и младите госпожици. Целуваше галантно ръка. Усмивваше се съпричастно. Търсеше повод да се засмее, макар че смехът му бе като блеене на козел.

Стоеше срещу ужасно милия портиер Хепке и слушаше Вивалди. Италианецът е велик. Умее така неусетно да сменя теми, вариациите му са филигринно сребро, етюдите извираат един подир друг, един от друг по-съвършени. Бурята звучеше вече доста силно в ушите ѝ. Започваше да осъзнава границата. Вместо в сив костюм, Морис наистина би могъл да бъде в сива униформа.

Сега ще последва и смяна на ритъма.

Засега — само на музиката...

Не е задължително сънят да е пророчески. Освен ако...

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Двамата се различаваха коренно един от друг. Той бе едър мъж, уверен в себе си, весел. А от нейните големи, семитски очи лъчеше спотаена, красива болка.

Не бях настойчив и може би затова тя се отпусна пред мен. Опита се да ми разкаже някакъв сън, но след минути махна с ръка: „Остави, няма да го разбереш...“ И добави на руски: „Брядъ, какая-то...“

Не знам дали разбрах съня ѝ. Но поне се опитах...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.